

מרכז אנגלברג לילדים ולנוער
THE ENGELBERG CENTER FOR CHILDREN AND YOUTH
مركز إنغلبرغ للأطفال والشبيبة

מאיירס - ג'זינט - מכון ברוקדייל
MYERS - JDC - BROOKDALE INSTITUTE
مايرس - جوينت - معهد بروكديل

הערכת התכנית "אחריי לדרך"

ליאת ואזן - סיקרון
פאולה כאהן - סטרבצ'ינסקי

ספטמבר 2007

מטרת ההערכה

- ללמוד על התכנית ודרכי הפעלתה כבסיס לשיפורה
- לבחון את תוצאות התכנית ותרומתה עבור בני הנוער המשתתפים בה

התכנית מוערכת כחלק ממחקר הערכה של הפרויקט הלאומי של יוצאי אתיופיה (ENP)

מקורות מידע וכלי מחקר

מקורות מידע	כלי המחקר
רכז המוביל של התכנית	ראיון פנים אל פנים
רכזים אזוריים	קבוצת מיקוד
בני נוער	קבוצת מיקוד (2) שאלון שלב א' בתחילת התכנית* שאלון שלב ב' בסיומה*

* שאלון שלב א' (עמדות כלפי הצבא ומאפיינים דמוגרפיים בסיסיים) - 352 מתוך 470 בני נוער שנכחו לפחות במפגש אחד בערים-75% הענות.
שאלון שלב ב' (דפוסי השתתפות, הערכת הפעילות ועמדות כלפי הצבא) - 69.

מטרות התכנית, על פי דיווח הרכז המוביל ורכזים אזוריים

מטרת על:

הגברת נכונות לשירות משמעותי בצבא (שרידות, תפקידים משמעותיים), כקשר קפיצה לחיים אזרחיים

מטרות משניות:

■ הכנה לשירות הצבאי דרך מתן מידע על מיונים ותהליכים אליהם יחשפו

■ הגברת המוטיבציה לגיוס בקרב בני הנוער:

- עידוד לשירות משמעותי בצבא
- חיזוק ערכים ישימים לחיים (כגון התמדה, כח רצון)
- הגברת האמון במדינה ועידוד השתלבות

שינויים במתכונת התכנית

בשנת הפעילות חלו שינויים במתכונת התכנית שנועדו לשפרה:

- הרחבת מספר מפגשים (מ-3 ל-8)
- צמצום טווח המפגשים (מפגש שבועי במשך חודשיים לעומת 3 מפגשים בחמישה חודשים)
- פעילות בשעות אחרה"צ מחוץ למסגרת בית ספרית
- גיוס של משתתפים גם מחוץ למסגרות התגבור הלימודי
- הרחבת צוות הדרכה (מדריך ועוזר מדריך)

נקודות החוזק וייחודיות התכנית, עפ"י רכז התכנית ורכזים אזוריים

- רגישות תרבותית (הקשבה לצורכי הקהילה)
- פעילות יישומית בשטח
- תכנית לא מקושרת לממסד הצבאי
- תחושת שליחות ורוח חיובית של צוות התכנית
- המשכיות וחיבור לתכניות "אחרי" הפועלות בקבוצות
הטרוגניות

מאפיינים, תחושות ועמדות לגבי השירות הצבאי של בני הנוער המשתתפים בתכנית

מאפייני בני הנוער המשתתפים בתכנית (ב- %)

330	N
53	מין- זכר
16.5	גיל ממוצע
100	שכבה – סה"כ
48	י'
30	יא
22	יב

מידת המוכנות לשירות הצבאי, לפי מין (ב - %)

מין		סה"כ	
בנות	בנים		
			מידת מוכנות לשירות צבאי
43	*66	56	טובה או טובה מאוד*
18	*9	13	נמוכה או נמוכה מאוד
			% החוששים להתגייס לצה"ל
13	11	13	במידה רבה / רבה מאוד
21	20	21	במידה בינונית

*הבדלים מובהקים לפי מין $p < 0.01$

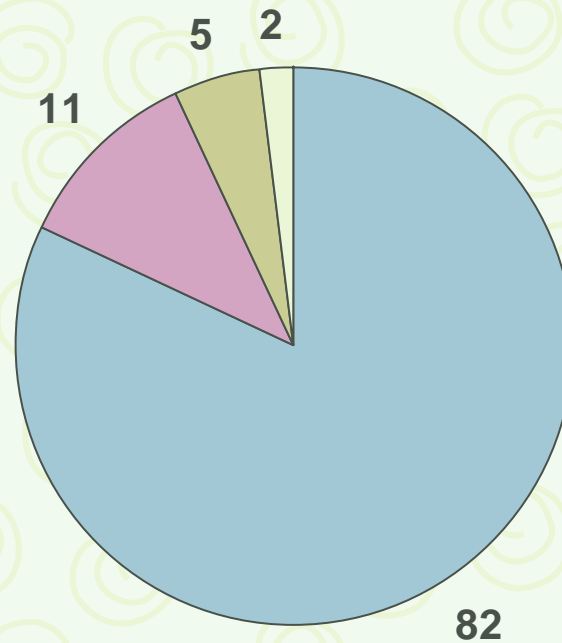
מידת המוכנות לשירות הצבאי, לפי מין (ב - %)

מין		סה"כ	
נערות	נערים		
			% המתעניינים דרך חברים, תקשורת או הורים בנוגע לגיוס
51	45	49	במידה רבה / רבה מאוד
21	20	20	במידה מועטה או בכלל לא
			% ידע לגבי הצבא ** ^
13	22	19	ידע רב
38	26	34	ללא כל ידע או ידע מועט

^ כחמישית מבני נוער לא ענו על שאלה זו מכיוון שלא הופיעה בחלק מהשאלונים
 **הבדלים מובהקים לפי שכבת הלימוד $p < 0.05$

תכניות לגיוס או שירות לאומי, בקרב בני הנוער

בני הנוער דיווחו "בטוח שכן" או "חושב שכן"

יגייסו לצבא

לא יתגייסו ולא יעשו שירות לאומי

יעשו שירות לאומי

יעשו שירות לאומי או צבא

מוטיבציה לגיוס לצבא ולתפקידים משמעותיים, לפי מין (ב - %)

מין		סה"כ	
בנות	בנים		
70	73	70	הנערה/ה מעוניינים להתגייס לצה"ל (במידה רבה/ רבה מאוד)
55	*74	65	הנערה/ה מתכוונות להתגייס ("בטוח שכן")
37	*58	48	הנערה/ה מעוניינות להתגייס (במידה רבה/ מאוד) ליחידה מובחרת
41	*73	56	ליחידה קרבית
55	52	52	תפקידי פיקוד
30	**17	23	תפקידי הדרכה
19	14	17	הנערה/ה לא דיווחו שהם מעוניינים (במידה רבה או רבה מאוד) על אף אחת מהאופציות

עמדות לגבי הצבא, לפי מין (ב - %)

מין			
בנות	בנים	סה"כ	
57	67	62	הנערה/ה מאמינים כי שירות משמעותי יגביר סיכויים להצלחה בחיים *
42	**56	49	להתגייס זו שליחות מסכים במידה רבה /רבה מאוד
24	15	19	בכלל לא מסכים
19	12	17	להתגייס כן, לקרבי לא
3	8	6	מי שמתגייס הוא פראייר (מסכים במידה רבה/רבה מאוד)

* הבדלים מובהקים לפי שכבה $p < 0.05$; ** הבדלים מובהקים לפי מין $p < 0.05$

סוג שירות שהיו בוחרים אילו ניתן היה לבחון בין שירות לאומי אזרחי לשירות צבאי, לפי מין (ב-%)

מין		סה"כ	
בנות	בנים		
100	*100	100	בחירה בין סוגי שירות:
15	4	9	שירות לאומי אזרחי חובה
59	80	70	שירות צבאי חובה
27	13	19	שילוב של השניים
0	3	2	מסרב לשרת בשני הסוגים

קשיים בהפעלת התכנית ודרכים לשיפורה

קשיים בהפעלת התכנית

קשיים בתחילת הדרך (מול מסגרת בית ספרית)

- מסגרת בית ספרית מגבילה
- שיתוף פעולה לוקה בחסר של רכזי "אחרי לדרך" עם חלק מרכזי הנוער ENP
- פער בין הרישום של מספר התלמידים ומשתתפים בפועל

קשיים בהפעלת התכנית (המשך)

קשיים בהפעלה השוטפת

– קושי בגיוס בני הנוער לתכנית

- בני נוער שלא מגיעים למסגרות פנאי אחה"צ (מתנ"סים)
- חלק מבני נוער לא אוהבים שהפעילות היא נפרדת עבור אתיופים
- קשיים ביצירת מוטיבציה להגיע לתכנית כשהיא מחוץ למסגרת התגבור הלימודי

– קשיים בחיי היום-יום של בני הנוער משפיעים על מוטיבציה

והמוכנות להגיע ולקבל את התכנית

– פערים בין תכנון לביצוע

- משך פעילות
- תכני התכנית
- ההכשרה והעבודה בשטח

דרכים לשיפור התכנית, על פי דיווח רכזי התכנית

האזורים

- הכללת נושאים כלליים שאינם חלק מהתכנית המשמשים בד"כ למשוך בני נוער לתכנית (ערכים, גיבוש)
- שילוב המשפחה בתכנית (מפגשים והדרכה להורים)

על פי דיווח התלמידים:

- הרחבת מספר המפגשים
- יותר פעילות אקטיבית בשטח

תרומות התכנית

תרומות התכנית, לפי רכז התכנית, רכזים אזוריים ובני הנוער

בקבוצות מיקוד

העלאת נושא הצבא לסדר היום של בני הנוער והגברת

המוטיבציה לשירות:

– מתן מידע על הצבא

– הפגת חששות

– העצמה ואמונה ביכולת לשרת שירות משמעותי

עזרה מול הממסד הצבאי (דחיית/ הקדמת תאריך גיוס)

עזרה לנושרים בחידוש קשר עם ביה"ס

תרומות התכנית, לפי משתתפים

מתן מידע על הצבא:

– "המדריך) דיבר איתנו על הצבא- איפה כדאי להתגייס, מה יש, דיברנו על צו ראשון, קרבי מסלולי קבע..."

– "אני יודעת מושגים של הצבא שלא משתמשים בהם באזרחי ובכלל ביום יום, דבר נוסף שלא ידעתי הוא שישר בצו הראשון אתה צריך לדעת איפה אתה מעדיף להיות – ושלפי זה משבצים אותך"

הפגת חששות:

– "המדריך עזר לנו- בהתחלה פחדתי- הסביר שזה כיף בצבא"

– "שאלנו שאלות, והוא הרגיע"

העצמה ואמונה ביכולת לשרת שירות משמעותי:

– "אני מרגישה שלמדתי דברים רבים מהמפגשים של אחרי, למדנו על תפקידים בצבא, למדנו שהכל תלוי בנו, שהעתיד בידינו בלבד!!!"

כיווני פעולה

□ התייחסות מיוחדת לתת קבוצות בתוך קבוצת "אחרי" (בנות, שכבת כיתה)

□ לאור המוטיבציה הגבוהה לשירות צבאי של יוצאי אתיופיה, התכנית צריכה להיות ממוקדת סביב הקשיים הייחודיים של בני הקהילה: מניעת נשירה והגברת המוטיבציה לתפקידים משמעותיים.

□ התמודדות כוללנית יותר עם צורכי בני נוער יוצאי אתיופיה

- הכללה של תכנים שמעסיקים את בני הנוער במסגרת תכנית "אחרי"
- הכרות ומודעות לפעילויות הקיימות במסגרת ה-ENP לצורך מתן מידע והפנייה

□ הכשרה מעשית יותר עבור מדריכים שתתמקד בדרכי עבודה מול השטח והתמודדות עם קשיים נפוצים